

Med stø hånd

Utposten har truffet helseministeren, Sylvia Brustad. Sylvia Brustad er en dyktig politiker. Det er vanskelig å intervju henne. Hun svarer politisk korrekt og i tråd med vedtatt politikk. Hennes svar er gjennomtenkte og bevisste. Det er tydelig at hun fronter en politisk plattform, og svarene blir så forutsigbare at de nesten mister innhold.

I et intervju med helseministeren er det likevel viktig hva hun sier tydelig og klart. Her kom det ingen nyheter. Allmennmedisin er en av grunnpillarene i norsk helsevesen. Fastlegeordningen er vellykket, og rammevilkårene i allmennmedisin skal ikke endres. Det kommer en nasjonal standard for legetjeneste for sykehjem og regjeringen skal satse på rus, psykiatri, forebygging og kvinnehelse.

Kommunehelsetjenesten står for brorparten av de helsetjenester som produseres i Norge. Hjemmesykepleien hadde 37 millioner pasientkontakter og fastlegene hadde 21 millioner kontakter i 2004. Til sammenligning hadde sykehusenes poliklinikker 3,3 millioner pasientkontakter og 4,2 millioner liggedøgn. Politikernes oppmerksomhet, de økonomiske bevilgningene og mediefokuseringen er omvendt proporsjonal med dette. Politikk og politikere styres i stor grad av media. Det er derfor stor sannsynlighet for at spesialisthelsetjenesten kommer til å få størst fokus også for den nye helseministeren. Rammevilkårene i norsk allmennmedisin skal ikke endres, men alle endringer i spesialisthelsetjenesten påvirker vår hverdag.

Det er ikke alle spørsmål hun ønsker svare på.

Hun vil ikke definere hva et sykehus er. Det betyr i praksis at det politiske standpunktet at ingen lokalsykehus skal legges ned er uten mening. Helseministeren har ikke noe klart standpunkt for om sentraliseringen og spesialiseringen av helsetjenesten skal fortsette. I intervjuet gir hun signaler om at ventetider er viktigere enn hvor tjenestene blir «produsert». Sannsynligheten for at hun skal detaljstyre de regionale helseforetakene er liten.

De nødvendige (?) endringene i organisering av spesialisthelsetjenesten kommer derfor ikke til å besluttes av helseministeren, men av de regionale og lokale helseforetakene. For å sikre åpenhet og demokrati i helseforetakene har regjeringen besluttet at det skal være en majoritet av politikere i styrene i helseforetakene. Disse nye styrene er underlagt de samme kravene til prioritering og økonomisk balanse, og det er derfor ikke trolig at dette tiltaket i seg selv påvirker helseforetakenes valg av løsninger på de utfordringer som eier (=helseministeren) pålegger dem å løse. Vi synes likevel at dette er et modig trekk som på en ryddig måte møter kritikken om demokratisk underskudd i styrene i helseforetakene.

Det er imidlertid viktig at det ikke bare er politikere i styrene, men også personer med kunnskap om allmennmedisin og kommunehelsetjenesten. Utposten oppfordrer allmennleger med politiske verv om å søke plass i helseforetaksstyrene. To fluer i en smekk.

Utposten har skrevet det før, vi gjentok det for ministeren. Nå er vi i en situasjon hvor helsevesenet i Norge bruker en større andel av samfunnets tilgjengelige ressurser enn i noe annet land. Samtidig har vi ikke lengst levealder eller best egenopplevd livskvalitet. Vi utfordret henne til å si noe om hvor hun vil at vi skal spare. Det vil hun ikke. Hun synes vi skal fortsette som før. Bruke penger som fulle sjømenn. Det er også et signal. At hun forsiktig antyder at hun helst hadde sett at antall pasientkonsultasjoner i psykiatrien gikk opp fra 1,8 til 2 om dagen bør ikke være egnet til å provosere noen.

Politikere ønsker ikke å prioritere. Effektivisering i stedet for prioritering er svaret, også for Sylvia Brustad. Det er mulig å effektivisere helsevesenet. Men vi kan ikke effektivisere oss ut av gapet mellom forventningene til helsevesenet og ressursene.

Det skremmer oss at hun ikke har noe svar på om henvisningsplikten til spesialisthelsetjenesten skal videreføres slik den er i dag. I en situasjon der det blir stadig større konsentrasjon av spesialister i Oslo-gryta, kan det neppe være riktig å fjerne de små virkemidler man har for å unngå ytterligere (over)forbruk av spesialisthelsetjenester i sentrale strøk. Henvisningsplikten er et av disse virkemidlene. Om hennes manglende klarhet på dette betyr at hun ikke har et svar, eller om det betyr at hun ikke ønsket å flagge et kontroversielt standpunkt for Utposten er usikkert. Rammevilkårene ligger fast, men en eventuell endring av henvisningsplikten får store konsekvenser for allmennlegetjenesten.

Sylvia Brustad gir et inntrykk av effektivitet og profesjonalitet. Hun er neppe en helsepolitisk visjonær, men etter to store helsereformer de siste 5 årene er ikke tiden inne for store omveltninger i norsk helsevesen. Hun kommer til å styre helsepolitikken med stø hånd mot regjeringens vedtatte politiske mål. Forutsigbart er vel en dekkende beskrivelse av det vi kan forvente av helseministeren.

Anders Svensson og Petter Brelín